

Художник слова за допомогою зовнішніх та внутрішніх колізій досліджує світоглядний розвиток образів Йосифа Ариматейського, який пробачив прокураторові навіть смерть Месії, Марії-Магдалини, яка несе близу ність неспросвіченим народам Європи.

Розмитість хронотопу, недовомовленості наратора, взаємонакладання багатьох розповідних планів створюють своєрідну художню поліфонію, де чітко вимальовується мозаїка багатоконфліктної структури повісті, “в якій різні типи конфлікту... утворюють ніби своєрідний ансамбль; вони розвиваються паралельно, доповнюють і посилюють один одного” [4].

Статичні герої Нового Заповіту одержують глибокі характеристики за допомогою дослідження морально-психологічних, онтологічних, політико-ідеологічних мотивувань їхніх вчинків, роздумів. Якраз поліконфліктність допомагає письменниці естетично осмислено руйнувати усталені стереотипи інтерпретації біблійних догматів, принципово трансформувати ціннісно-поведінкові доміанти героїв Євангелій.

1. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів та ін. – К.: ВЦ “Академія”, 1997. – С.382.

2. Брокгауз Ф.А., Ефронь И.А. Энциклопедический словарь. Томъ XXIII. – С.-Петербург, 1898. – С.595./

3. Encyklopedia Kościelna. Tom XIX. – Warszawa, 1893. – S.342.

4. Погрібний А.Г. Осягнення сутності: Літ.-крит. нарис. – К.: Рад. письменник, 1985. – С.148.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРЛІБРІВ ВАСИЛЯ СЛАПЧУКА (ЗА ЗБІРКОЮ “ТРИКНИЖЖЯ ЯВІНА”)

Ольга Писарсва,

V курс, філологічний факультет.

Науковий керівник – Баран С.М.,

кандидат філологічних наук, доцент.

Одна з найпопулярніших форм сучасної української поезії – верлібр. До нього вдаються О.Забужко, А.Мойсієнко, О.Гордон, С.Вишенський, В.Слапчук. Верлібри В.Слапчука – яскравий зразок медитативної лірики. Поет уникає багатослів'я. “Для створення відповідного поетичного настрою вдається до художніх прийомів, більше характерних прози (новела, новелетка), потрібного ефекту досягає за рахунок змістового контрасту (теза – антитеза, строфа – антистрофа)” [1:39].

Зупинемося докладніше на збірці “Трикнижжя Явіна”. Вона поділена на три частини: “Вранішні приповіді”, “Притчі ополудні”, “Вечірні пророцтва”. Збірка наче охоплює цілий день. Спочатку ліричний герой вчить слухача за допомогою виведених ним аксіом, як дитину, потім, як

дорослого, – притчами, в яких кожен повинен знайти прихований зміст, а в кінці – старець слухає пророцтва про людину.

В першому і третьому циклах переважають короткі асинтаксичні верлібри, у другому – верлібри синтаксичні, нагадують новели.

Ряд творів щодо їх ритмічної організації структурно можна порівняти з ходом маятника: коливання змісту в межах двох понять, перехід від одного поняття до іншого, а далі – повернення до попереднього.

*13. не та віра
що від
чуда
а те чудо
що від
віри*

[3:10]

Основними ритмоутворюючими компонентами виступають паралелізми, антитези. Протиставлення може ґрунтуватися на антонімічних парах:

*52. коли сказано
все
несказане
єднас
або роз'єднус*

[3:21]

Часто протиставлення розуміється зі змісту всього твору:

*72. кажете гори
іди – іде
людину кличете –*

[3:27]

У притчах, як правило, автор виводить одне ключове слово, а мірами повторів [2:120] для верлібрів виступають образи, що пояснюють це ключове слово. Наприклад, ключовим словом першої притчі з циклу “Притчі ополудні” є слово “смерть”, що втілюється в образі чоловіка: чоловік гине на війні, чоловік помирає в лазні, чоловік роздумує про смерть. Цей образ неозначено-узагальнений, про нього відомо тільки те, що шлях його – шлях до смерті.

На граматичному рівні важливу роль відіграють повтори форм дієслів: “забрали”, “говорили”, “загинув”, “пішов”, “запелняв”, “ходив”. Перші два виступають головними членами неозначено-особових речень, адже немає значення, хто забрав на війну, хто говорить про безглуздя смерті. Важливі лише дії чоловіка, тому що вони – шлях, що веде до розуміння смерті.

У циклі “Вечірні пророцтва” додається ще один ритмоутворюючий компонент – імператив. Він, як правило, стоїть на початку твору:

*48. повернися обличчям
своїм
до пустелі*

*відомі
погибель на
самотність твою
пантрує*

[3:94]

Ця форма використана для того, щоб поезія звучала як пророцтво, для забезпечення єдності всього циклу.

Отже, основними елементами ритмотворення в поезіях В.Слапчука виступають часті антитези, схожий тип їх творення, повторення на образному, граматичному рівнях. Міри повторів переходять з однієї поезії в іншу, з циклу в цикл. Головні образи: війна, годинник, дзеркало, чоловік, жінка – є наскрізними. Автор часто використовує паралелізми, тотожні структури в межах однієї поезії. Завдяки цим прийомам, верлібри В.Слапчука виокремлюються в системі сучасної української верлібристики.

1. Баран Є. "Найкоротший вірш довший від ночі"//Кур'єр Кривбасу. – 1998. – №104. – С.39-40.
2. Жовтис О. Границы свободного стиха //Вопросы литературы. – 1966. – №5. – С.105-123.
3. Слапчук В. Трикнижжя Явіна. – Волинь: Надстир'я, 1996. – 114 с.

ПРОБЛЕМА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОНЬЯТЬ У ПРОЦЕСІ ШКІЛЬНОГО ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

*Наталія Постоловська,
IV курс, філологічний факультет.
Науковий керівник – Султанов Ю.І.,
кандидат педагогічних наук, доцент.*

Своєрідність літератури як навчального предмета зумовлена тим, що об'єктом вивчення тут є мистецький твір, а питанням з теорії літератури відводиться допоміжна роль. Проте їх вивчення дуже важливе: завдяки знанням основ теорії літератури школярі навчаються повноцінно сприймати мистецтво художнього слова. Здійснюючи методичний підхід до вивчення теорії літератури у школі, учитель повинен допомогти учневі пізнати оригінальність твору, умовність мистецтва, сприяти формуванню естетичних смаків.

Ми маємо два навчальні предмети – українську і зарубіжну літературу, які безпосередньо вивчають мистецтво слова як явище естетичне. На уроках з цих предметів теоретико-літературні поняття формуються і засвоюються як у курсі літературного читання (5-8 класи), так і в систематичному курсі літератури на історичній основі (9-11 класи).